

BRICS Genişlemesi Ne İfade Ediyor?

Dr. Süha Çubukçuoğlu, Kıdemli Araştırmacı, Trends Research & Advisory

Kısaca "BRICS" olarak anılan ve kurucu beş ülkenin İngilizce'deki baş harflerinden (**B**razil, **R**ussia, **I**ndia, **C**hina, **S**outh Africa) oluşan ekonomik topluluk, 1 Ocak 2024 tarihi itibariyle beş ülkeyi (Birleşik Arap Emirlikleri, Suudi Arabistan, İran, Mısır, Etyopya) daha üyeliğe kabul ederek dünyada hatırı sayılır bir güce dnuşme yolunda önemli bir adım attı. 2009'da devletlerarası bir örgüt olarak kurulan BRICS, yeni üyelerin katılımıyla birlikte "BRICS+" olarak anılmaya başlandı. Bugün satın alma paritesi (PPP) bakımından dünyanın en büyük ekonomisi olan in için BRICS genişlemesi bir zafer niteliğindedir. G7 lkerine kıyasla PPP bazında BRICS'in ilk beş ülkesi dünya GSMH'sının %31'ne tekabül ederken bu oran beş yeni yeyle birlikte %37'ye yükseldi.

Genişletilmiş "BRICS+" organizasyonu sadece 2,5 trilyon dolarlık bir ekonomik gücü temsil etmekle kalmıyor, aynı zamanda dünyanın en büyük petrol üreticilerini, enerji tüketicilerini, büyük maden kaynaklarını ve mega projelerin fonlayıcılarını bir araya getiriyor. Bu genişleme, BRICS+'ın dünya petrol rezervlerindeki payını %80'e, üretim payını %20'den %42'ye ve yüksek teknoloji, savunma, enerji sektörleri için kritik önemde olan küresel nadir toprak element rezervlerini %72'ye çıkartıyor – dünyada bu rezervlere sahip en büyük beş ülkeden  bugün BRICS+ yesi. ABD liderliğindeki neoliberal ekolün hakim olduğu ve Washington Konsensus'unu temel alan "kural tabanlı küresel ekonomik düzene" karşı BRICS+ daha katılımcı, hakkaniyetli ve tabana yayılan bir ekonomik büyüme modeli önererek 2. Dünya Savaşı sonrası ortaya çıkan Bretton-Woods düzenine alternatif yeni bir platform sunma yolunda önemli mesafe kat ediyor.

BRICS'e katılan beş yeni üyenin konumu, profili ve ticari ilişkileri bu seçimin bir tesadüf olmadığını gösterir nitelikte. in'in Kuşak-Yol Projesi (BRI) paralelinde gelişen Uzak Asya, Ortadoğu ve Doğu Afrika limanlarını deniz yolu ve limanlar zinciriyle birbirine bağlama fikri Birleşik Arap Emirlikleri, Suudi Arabistan, İran, Mısır ve Etyopya'nın ticaret paydaşlarını çeşitlendirme ve yatırım portföyünü genişletme hedefleriyle örtüşüyor. BRICS+'ın bir nevi "merkez bankası" olmaya aday şangay konuşlu New Development Bank (NDB) kredi derecelendirme kuruluşu Fitch'den "AA" notu olarak önemli ölçüde kredibilite kazanmış durumda. NBD ye ülkeler arasında ticaret ve yatırımı teşvik etmek için kendi para birimleri üzerinden kredi açıyor. Ukrayna-Rusya savaşı sonrasında ABD dolarının tekelinin tartışıldığı ve alternatif ödeme kanallarının denendiği bir ortamda BRICS+'ın önümüzdeki dönemde dijital paraya geçiş ve farklı rezerv para birimlerinin kullanımının yaygınlaşmasına n ayak olacağını söyleyebiliriz.

Bütün bu pozitif ivmeye rağmen BRICS+'ın henüz kurumsal bir yapıya kavuşmadığını ve dünyadaki jeo-ekonomik gelişmeleri doğrudan etkileyebilecek, Birleşmiş Milletler (BM) vb. yönetim mekanizmalarında söz sahibi olabilecek güce erişemediğini belirtmekte fayda var. Dijital dnuşm ve Yapay Zeka'nın mesafeleri kısalttığı günümüzde BRICS+'ın önündeki asıl engel etkinliğini ispat edebileceği resmi yapılardan, kurumsal kapasiteden, ortak bir ajandadan mahrum oluşu, üyeler arasındaki farklılaşan öncelikler ve jeopolitik engellerdir. Bunlar aşılamayacak zorluklar olmamakla birlikte Avrupa Birliği gibi bu işe yetmiş yıldır yatırım yapan bir örgütün dahi başarısı tartışılırken din, dil ve kültür gibi birleştirici unsurlardan uzak, coğrafî olarak farklı kıtalarda bulunan ülkelerin

hangi kritik konularda nasıl ortak karar alabilecekleri sorusu zihinleri kurcalamaya devam edecektir. Bugün çokça konuşulan “ortak para birimi” gibi yakın zamanda ulaşılması çok zor bir hedeften ziyade BRICS+ üye ÷lkeler arasındaki ticaret dengesizliğini giderme, sürdürülebilir kalkınmayı teşvik etme ve teknolojik iş birliğini destekleme konularını önceliklendirmelidir. Bu zorlukları aşarken ve fırsatları değerlendirirken, BRICS+, küresel yönetim anlatısını yeniden şekillendirmede kritik bir rol oynama potansiyelini ortaya koyacak, mevcut düzene alternatif arayışında olan ÷lkeler için de daha cazip bir “denge sağlayıcı” haline gelerek kapsayıcı ve adil bir dünya düzenine erişme adına somut katkıda bulunabilecektir.